

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS

TREČIASIS SKYRIUS

NUTARIMAS DĖL

Raimundo MEILAUŠ
pareiškimo Nr. 53161/99
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), 2002 m. gegužės 30 dieną posėdžiaujant kolegijai, sudaryta iš:

pirmininko G. RESS,
teisėjų I. CABRAL BARRETO,
P. KŪRIO,
B. ZUPANČIČ,
J. HEDIGAN,
M. TSATSA-NIKOLOVSKA,
K. TRAJA

ir *skyriaus kanclerio* V. BERGER,
atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą 1999 m. lapkričio 2 dieną,
po svarstymo nusprendė:

FAKTAI

Pareiškėjas Raimundas Meilus yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1972 m. ir gyvenantis Vilniuje. Teisme jam atstovavo A. Josefsen, Odensėje, Danijoje praktikuojantis advokatas. Vyriausybei atstovavo jos Atstovas, teisingumo viceministras G. Švedas.

A. Bylos aplinkybės

Bylos faktai, pateikti šalių, gali būti apibendrinti, kaip išdėstyta toliau.
Pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1972 m. ir gyvenantis Vilniuje. Teisme jam atstovauja A. Josefsen, Odensėje, Danijoje praktikuojantis advokatas.
1994 m. lapkričio mėnesį pareiškėjas tapo įtariamuoju baudžiamojoje sukčiavimo byloje. 1994 m. lapkričio 29 dieną jo bute buvo atlikta krata. 1996 m. rugpjūčio 14 dieną pareiškėjui buvo pateikti kaltinimai iš penkių punktų, įskaitant sukčiavimą ir išiekovimą. 1996 m. rugpjūčio 22 dieną jam buvo paskirta kardomoji priemonė – rašytinis pasižadėjimas neišvykti. Byloje buvo dar keturi kaltinamieji.

1996 m. rugsėjo 10 dieną parengtinis tyrimas buvo baigtas. Nuo 1996 m. rugsėjo 10 dienos iki 1996 m. lapkričio 14 dienos pareiškėjas ir kiti kaltinamieji susipažino su bylos medžiaga. 1996 m. lapkričio 18 dieną Generalinio prokuroro pavaduotojas patvirtino kaltinamąją išvadą. 1996 m. lapkričio 20 dieną byla buvo perduota Kauno miesto apylinkės teismui.

1997 m. sausio 3 dieną Kauno miesto apylinkės teismas atidavė pareiškėją teismui. 1997 m. gegužės 23 dieną teismas paskyrė papildomą tyrimą priemones ir grąžino bylą tyrimui papildyti.

Prokuratūra apskundė šį sprendimą, nurodydama, kad papildomas tyrimas nėra reikalingas ir kad bylos teisminis nagrinėjimas gali vykti. 1997 m. rugpjūčio 26 dieną Kauno apygardos teismas atmetė prokuratūros skundą, nusprendęs, kad papildomas tyrimas yra reikalingas.

1997 m. rugsėjo 26 dieną Generalinis prokuroras pateikė kasacinį skundą prieš 1997 m. gegužės 23 dienos ir 1997 m. rugpjūčio 26 dienos nutartis, nurodydamas, kad papildomas tyrimas nėra reikalingas ir kad teisminis nagrinėjimas turi būti atnaujintas. 1998 m. sausio 29 dieną Apeliacinis teismas išnagrino prokuratūros kasacinį skundą. Kasacinis teismas panaikino 1997 m. gegužės 23 dienos ir 1997 m. rugpjūčio 26 dienos nutartis, nusprendęs, kad teisminis nagrinėjimas gali būti atnaujintas. Jis perdavė bylą Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo.

1998 m. spalio 13 dieną pareiškėjas buvo hospitalizuotas ligoninėje dėl skrandžio ligos.

1998 m. spalio 15 dieną Kauno miesto apylinkės teismas, pareiškėjo gynėjui dalyvaujant, pripažino pareiškėją kaltu pagal keturis punktus. Jis buvo nuteistas penkeriems metams laisvės atėmimo.

1998 m. spalio 15 dienos teismo nuosprendžio pagrindu pareiškėjas 1998 m. spalio 16 dieną iš ligoninės buvo perkeltas į kalėjimą.

Pareiškėjui padavus apeliacinį skundą, 1999 m. kovo 22 dieną Kauno apygardos teismas pakeitė nuosprendį pareiškėjui, kiek tai buvo susiję su žala, kurią jis turėjo atlyginti. Bausmė pareiškėjui liko nepakeista.

Pareiškėjui padavus kasacinį skundą, 1999 m. rugsėjo 30 dieną Aukščiausiasis Teismas panaikino nuosprendį ir apeliacinės instancijos sprendimą dėl gausių nacionalinio baudžiamojo proceso nuostatų pažeidimų. Aukščiausiasis Teismas nustatė, kad žemesnės instancijos teismų išvados dėl pareiškėjo kaltės pagal du kaltinimo punktus nebuvo tinkamai motyvuotos ir kad buvo neteisingai išspręstas jo padarytos žalos klausimas. Byla buvo grąžinta Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo. Aukščiausiasis teismas paleido pareiškėją, pritaikius rašytinį pasižadėjimą neišvykti. Kasacinės instancijos teismo posėdyje pareiškėjas nedalyvavo. Jis buvo paleistas kitą dieną po to, kai Aukščiausiojo Teismo sprendimas buvo išsiųstas į kalėjimą.

1999 m. spalio 25 dieną Kauno miesto apylinkės teismas grąžino bylą prokuratūrai papildomam tyrimui atlikti. Šiuo metu parengtinis tyrimas neužbaigtas ir bylos nagrinėjimas neatnaujintas.

B. Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 398 straipsnio 2 dalį, padavus apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nuosprendžio, nuosprendis įsiteisėja išnagrinęjus apeliacinį skundą. 398 straipsnio 4 dalis ir 399 straipsnio 4 dalis nustato, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas įsiteisėja jį paskelbus. Todėl pagal vidaus teisę, suimtas laikomas atliekančiu

kardomąjį kalinimą (suėmimą) po jo nuteisimo pirmos instancijos teisme iki tol, kol apeliacinės instancijos teismas išnagrinės apeliacinį skundą dėl pirmos instancijos teismo nuosprendžio.

SKUNDAI

1. Remdamasis Konvencijos 6 straipsniu pareiškėjas skundžiasi, kad baudžiamasis procesas jo atžvilgiu buvo pernelyg ilgas ir neteisingas.

2. Pareiškėjas skundžiasi, kad jo perkėlimas iš ligoninės į kalėjimą 1998 m. spalio 16 dienos prilygo elgesiui, prieštaraujančiam 3 straipsnio nuostatomis, nes tuo metu jis sirgo ir negalėjo būti suimtas. Pareiškėjas taip pat tvirtina, kad jam nebuvo suteikta atitinkama priemonė apskūsti perkėlimą.

3. Pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) nuo 1998 m. spalio 16 dienos iki 1999 m. spalio 1 dienos neatitiko Konvencijos 5 straipsnio reikalavimų.

TEISĖ

1. Pirmasis pareiškėjo skundas yra susijęs su baudžiamojo proceso, kuris prasidėjo 1994 m. lapkričio mėnesį ir iki šiol nebaigtas, trukme. Pareiškėjo nuomone, proceso ilgumas pažeidė „įmanomai trumpiausio laiko“ reikalavimą, nustatytą Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje. Vyriausybė tokį tvirtinimą neigia.

Teismas laiko, kad atsižvelgiant į jo praktikoje išvystytus „įmanomai trumpiausio laiko“ vertinimo kriterijus (bylos sudėtingumas, pareiškėjo ir kompetentingų institucijų elgesys) ir visą turimą informaciją, būtina nagrinėti šį skundą iš esmės. Todėl jis negali būti laikomas aiškiai nepagrįstas Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti jį nepriimtiniu nėra nustatytas.

2. Dėl pareiškėjo skundo pagal Konvencijos 6 straipsnį, kad procesas jo atžvilgiu nebuvo *teisingas*, Teismas primena baudžiamojo proceso teisingumo klausimas privalo būti nagrinėjamas, vertinant visą procesą („*as a whole*“). Teismas pastebi, jog ši byla vis dar nagrinėjama. Todėl Teismui būtų per anksti nagrinėti pareiškėjo skundus pagal 6 straipsnį, kol vidaus teismai galutinai nenusprendė dėl pareiškėjui pateiktų baudžiamųjų nusikaltimų. Esant tokioms aplinkybėms, Teismas daro išvadą, jog šioje stadijoje pareiškėjas negali skūstis esantis minėtos nuostatos pažeidimo, atsižvelgiant į šį bylos aspektą. Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 4 dalį.

3. Pareiškėjas taip pat teigia, kad buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnis, kuris uždraudžia nežmonišką arba žeminantį orumą elgesį arba bausmę, jo perkėlimo iš ligoninės į kalėjimą 1998 m. spalio 16 dieną atžvilgiu.

Teismas primena, kad pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį jis gali nagrinėti skundus kurių atžvilgiu buvo panaudotos visos valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės ir kurie buvo pateikti per šešis mėnesius nuo „galutinio“ nacionalinio teismo sprendimo priėmimo dienos. Kai skundas pateikiamas nesant atitinkamų teisinės gynybos priemonių dėl tam tikro veiksmo, kurio atžvilgiu tariamai pažeista Konvencija, šešių mėnesių laikotarpis prasideda nuo tada, kai tas veiksmas įvyko (žr. *Slivenko v. Latvia* [GC] (dec.), no. 48321/99, 2002-01-23, ECHR 2002).

Pareiškėjas tvirtina, kad jis neturėjo teisinės gynybos priemonių dėl jo perkėlimo iš ligoninės į kalėjimą. Tačiau šis veiksmas įvyko 1998 m. spalio 16 dieną, o pareiškimas pateiktas 1999 m. lapkričio 2 d., t.y. praėjus daugiau nei šešioms mėnesiams po ginčijamo įvykio. Pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 ir 4 dalis Teismui nesuteikiama teisė svarstyti šią pareiškimo dalį, kadangi ji buvo pateikta ne laiku.

4. Pareiškėjas taip pat teigia, kad buvo pažeistas Konvencijos 5 straipsnis, kuris, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, numato:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka:

a) kai asmuo teisėtai kalinamas pagal kompetentingo teismo nuosprendį; ...“

Pareiškėjas skundėsi dėl jo kardomojo kalinimo (suėmimo) nuo 1998 m. spalio 16 dienos iki 1999 m. spalio 1 dienos neteisėtumo. Teismas pastebi, kad šis kardomojo kalinimo (suėmimo) laikotarpis grindžiamas 1998 m. spalio 15 dienos apkaltinamuoju nuosprendžiu, kuriuo pirmosios instancijos teismas paskyrė pareiškėjui už jo padarytą baudžiamąjį nusikaltimą penkių metų laisvės atėmimo bausmę. Nepaisant fakto, kad iki apeliacinės instancijos teismo nutarties priėmimo dienos (1999 m. kovo 22 dienos) pareiškėjas pagal vidaus teisę (Baudžiamojo proceso kodekso 398-399 straipsniai) buvo kalinamas, tačiau Konvencijos prasme per visą ginčijamą laikotarpį jis buvo kompetentingo teismo nuteistas asmuo, kaip numato Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies a punktas (žr. *Daktaras v. Lithuania* (dec.), no. 42095/98, 2000-01-11).

Iš tiesų pareiškėjas buvo paleistas 1999 m. spalio 1 dieną, remiantis Aukščiausiojo Teismo nutartimi, panaikinusia apkaltinamąjį nuosprendį. Tačiau pats šis faktas nedaro pareiškėjo kardomojo kalinimo (suėmimo) analizuojamo laikotarpio neteisėtu 5 straipsnio 1 dalies a punkto prasme. Teismas pastoviai atsisako nagrinėti nuteistų už baudžiamuosius nusikaltimus asmenų, kurie skundžiasi, kad jie buvo nuteisti ir jiems paskirtos bausmės dėl apeliacinės instancijos teismo padarytų fakto ar teisės klaidų, pareiškimus (žr., *inter alia*, *Bozano v. France*, no. 9990/82, 1986-02-18, § 55, Series A no. 111; *Benham v. the United Kingdom*, no. 19380/92, 1996-06-10, § 42, ECHR 1996-II).

Šioje byloje nėra įrodymų, kad teismui, kuris nuteisė pareiškėją ir paskyrė jam bausmę, trūko kompetencijos šiuo požiūriu, ar kad apeliacinės instancijos teismui stigo kompetencijos patvirtinti bausmę, padavus apeliacinį skundą. Teismas taip pat pastebi, kad Aukščiausiasis Teismas neišteisino pareiškėjo, panaikindamas apkaltinamąjį nuosprendį kasacinėje instancijoje. Atsižvelgiant į procesinius pažeidimus, kuriuos nustatė Aukščiausiasis Teismas, nebuvo įrodyta, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) apkaltinamojo nuosprendžio pagrindu galėjo būti laikomas savavališku ar neteisėtu. Todėl iš to seka, kad nuo 1998 m. spalio 16 dienos iki 1999 m. spalio 1 dienos pareiškėjas buvo suimtas laikantis Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytų reikalavimų.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme ir ji turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 4 dalį.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

Skelbia priimtinu, iš anksto nenusprendamas dėl esmės, pareiškėjo skundą dėl proceso ilgumo;

Skelbia nepriimtina likusią pareiškimo dalį.

Vincent BERGER
Kancleris

Georg RESS
Pirmininkas